

RAPORT ANUAL DE IMPLEMENTARE
POIM 2014-2020

afereant anului 2019

REZUMAT PENTRU CETĂȚENI

În cursul anului 2019, în cadrul **Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020**, s-au înregistrat progrese, atât în ceea ce privește pregătirea și contractarea proiectelor, cât și în implementarea și absorbția fondurilor alocate, precum și în definitivarea sistemului de management și control POIM.

Din perspectiva datelor de implementare, până la sfârșitul anului 2019, s-au înregistrat următoarele progrese:

- Numărul cererilor de finanțare depuse în cadrul apelurilor deschise a ajuns la 532 față de 396 la finalul anului 2018;
- Numărul contractelor de finanțare semnate a ajuns la 304, cumulând o valoare eligibilă de 13,58 mld. €, față de numărul de 236 de contracte semnate până la finalul anului precedent, în valoare eligibilă de 9,81 mld. euro;
- Rata de contractare a ajuns la un nivel de 125,23% raportat la alocarea totală revizuită de 10,84 mld. € (Sprijin UE și contribuție națională - CN, inclusiv rezerva de performanță - RP), față de nivelul de 90,48% înregistrat la finalul anului 2018;
- Valoarea cheltuielilor eligibile declarate de beneficiari către autoritatea de management a atins nivelul de 2,82 mld. €, reprezentând 26,08 din alocarea totală de 10,84 mld. €;
- Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE a atins nivelul de 2,87 mld. €, reprezentând aproximativ 26,5% din alocarea totală de 10,84 mld. €, iar valoarea rambursată de către CE a fost de aproximativ 1,94 mld. €, reprezentând o rată de absorbție de 21,01% (21,93% - FC și 18,22% - FEDR) dintr-un total de 9,21 mld. €, contribuție UE.

În cursul anului 2019 au avut loc 3 reuniuni ordinare și o reuniune extraordinară a CM POIM 2014-2020 și reuniunile SCS-urilor aferente, respectiv: în 28-30 ianuarie 2020, cea de-a VIII-a reuniune a CM POIM, în data de 19 iunie 2019, reuniunea extraordinară de aprobarea a RAI 2018, în 17-18 iulie 2019, cea de-a X-a reuniune a CM POIM și în 30-31 octombrie 2019, cea de-a XI-a reuniune a CM POIM. Sinteza deciziilor luate în cadrul reuniunilor CM POIM, precum și minutele reuniunilor au fost publicate pe web site-ul MFE: <http://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-poim/>, Secțiunea Monitorizare.

În ceea ce privește Curtea de Conturi a României - Autoritatea de Audit, aceasta a efectuat în cursul anului 2019, la nivelul POIM 2014-2020, 2 misiuni de audit de operațiuni în perioadele 12.02.2019 - 04.06.2019, respectiv 26.08.2019 - 02.10.2019, privind cheltuielile declarate CE în perioadele 01.07.2018 - 31.12.2018, respectiv 01.01.2019 - 30.06.2019.

În perioada 02.12.2019 - 17.01.2020 Autoritatea de Audit a desfășurat misiunea de evaluare a modului de implementare a recomandărilor formulate în cadrul misiunilor de audit de operațiuni pentru POIM pentru cheltuielile declarate CE în exercițiul contabil 2018-2019, din Rapoartele de audit nr. 61529/01.08.2019 și nr. 62735/21.11.2019, precum și a constatărilor rămase neimplementate sau care erau parțial implementate, conform Raportului de audit de follow-up nr. 60240/01.02.2019.

De asemenea, Autoritatea de Audit a efectuat pentru POIM 2014-2020 o misiune de audit de sistem privind evaluarea conformității sistemului de management și control al POIM, în perioada 27.03.2019

-12.07.2019. Totodată, în cadrul acestei misiuni a fost verificat modul de implementare a recomandărilor formulate în Raportul de audit nr. 61389/19.07.2018 privind auditul sistemului de management și control al POIM și în Raportul de audit nr. 61662/01.08.2017 privind evaluarea conformității sistemului de management și control al POIM, rămase deschise în urma misiunii de follow-up, finalizată cu Raportul de audit nr. 60229/01.02.2019.

În perioada 18.12.2019 - 23.01.2020 Autoritatea de Audit a desfășurat misiunea de follow-up audit sistem în vederea urmării modului de implementare a recomandărilor formulate în cadrul auditului privind sistemul de management și control instituit pentru POIM 2014-2020, din Rapoartele de audit nr. 61925/16.09.2019, nr. 61389/19.07.2018 și nr. 61662/01.08.2017.

AM POIM a emis în anul 2019 un număr de 4 instrucțiuni din care 2 revizii de instrucțiuni, iar DG OIT a emis un număr de 7 instrucțiuni adresate Beneficiarii AP 1-2 POIM din care 2 revizii ale instrucțiunilor. Acestea sunt postate pe site-ul MFE <http://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-poim/>.

Stadiul implementării la nivel de axă prioritară :

AP1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului

În anul 2019 rata contractare este de 158% din alocarea totală de 4 mld. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 6,32 mld. € pentru 32 contracte finanțare semnate, în creștere cu 1,45 mld. € față de 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 1,61 mld. € (40,39% din alocarea axei) iar valoarea rambursată de CE este de 1,07 mld. €, adică o rată de absorbție de 31,62% (FC) din 3,4 mld. € contribuție UE, în creștere față de 23,08% în anul 2018. Progresele realizate au permis alocarea definitivă a rezervei de performanță - RP. În anul 2019 au fost transmise la CE 6 cereri de finanțare, din care 3 au fost aprobate de CE - "Infrastructura integrată pentru zona orbitală a Municipiului București", "Îmbunătățirea serviciilor de transport public de călători cu metroul pe Magistrala 2 Berceni- Pipera" și "Construcția liniei de metrou bucureștean nr. 6 (1 Mai - Otopeni)", un proiect - Proiectul "Construcția drumului expres Craiova - Pitești" a fost deschis în 31.01.2019 fiind în procedura de revizie a documentației de mediu, ținând cont ca proiectele tehnice pentru tronsonul 1 și 2 au fost aprobate, iar alte 2 proiecte - „Pregătirea proiectului de Autostrada Sibiu - Pitești și construcția Secțiunilor 1, 4 și 5” (transmis în data de 25.10.2019) și „Varianta de ocolire Bacău” (transmis în 25.11.2019) - au fost returnate de CE. S-a agreat cu CE transmiterea răspunsului pentru „Pregătirea proiectului de Autostrada Sibiu - Pitești și construcția Secțiunilor 1, 4 și 5” în trimestrul I 2020, iar pentru „Varianta de ocolire Bacău” în trimestrul II 2020.

AP2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient

În anul 2019 rata de contractare este de 91,64% din alocarea totală de 1,88 mld. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 1,72 mld. € a celor 58 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 723,43 mil. € față de anul 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate CE este de 582,75 mil. € (30,91% din alocarea axei), iar valoarea rambursată de CE este de 366 mil. €, adică o rată de absorbție de 22,84% (FEDR) din 1,6 mld. € contribuție UE (în creștere față de 5,44% în 2018). Progresele realizate au permis alocarea definitivă a rezervei de performanță - RP. În anul 2019 a fost transmisă la CE o cerere de finanțare pentru proiectul "Pod suspendat peste Dunăre în zona Brăila" care a fost aprobată de CE.

AP3 Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor

În anul 2019 rata de contractare este de 123,67% din alocarea totală de 3,4 mld. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 4,20 mld. € a celor 101 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 1,41 mld. € față de anul 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate CE este de 483 mil. € (14,21% din alocarea axei), iar valoarea rambursată de CE este de 359 mil. €, adică o rată de absorbție de 12,44% (FC) din 2,89 mld. € contribuție UE (în creștere față de 8,68% în 2018). În sectorul de apă, 3 proiecte noi sunt aprobate de CE (Cluj-Sălaj, Turda Câmpia Turzii, Timiș), 3 proiecte sunt în evaluare la CE (Raja Constanța, Ilfov, Buzău) iar 6 sunt în fază avansată de pregătire (Teleorman, Brăila, Ilfov-EuroApaVol, Sibiu-Făgăraș, Argeș, Iași). Din 29 de proiecte fazate majore, 3 proiecte sunt finalizate (Hunedoara, Dâmbovița, Argeș), 18 proiecte au un progres fizic de peste 90%, 5 proiecte peste 70%, 3 proiecte la aproximativ 50%, 1 proiect la 15%. În sectorul de deșeuri, 5 proiecte sunt finalizate (SMID Tulcea, SMID Călărași, SMID Mehedinți, SMID Prahova și SMID Harghita), 10 proiecte au un progres peste 90%, 1 proiect peste 70% și 2 proiecte sub 50% (SMID Cluj și SMID Vâlcea).

AP4 Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric

În anul 2019 rata de contractare este de 44,38% din alocarea totală de 382,97 mil. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 169,97 mil. € a celor 75 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 64,23 mil. € față de anul 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 33,34 mil. € (8,71% din alocarea axei), iar valoarea rambursată de CE este de 22,74 mil. €, adică o rată de absorbție de 6,99% (FEDR) din 325,53 mil. € contribuție UE (în creștere față de 2,95% în 2018). Atingerea indicatorilor de performanță a fost afectată de măsura de eliminare a custodiei ca formă de gestiune a ariilor protejate de către ONG-uri (OUG nr. 75/2018), ceea ce a determinat un blocaj atât în procesul de evaluare a cererilor de finanțare privind elaborarea/implementarea planurilor de management, cât și în implementarea proiectelor contractate. Blocajul a fost depășit prin faptul că, din data de 18.07.2019, au fost restabilite prevederile inițiale privind custodia ariilor, precum și faptul că amendamentul MFE, care stabilește încheierea unor acorduri de colaborare între ANANP și solicitanții de finanțare în cadrul POIM, a fost inclus în Legea privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul mediului, promulgată de Camera Deputaților în 05.07.2019. Deși în 2019, nivelul cheltuielilor eligibile a crescut de la 13,45 mil. € la 33,34 mil. €, valoarea reprezintă 34,51% din ținta care ar fi permis alocarea RP.

AP5 Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

În anul 2019 rata de contractare este de 163,54% din alocarea totală de 563,20 mil. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 921,07 mil. € a celor 9 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 20,6 mil. € față de anul 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 114 mil. € (20,28% din alocarea axei), iar valoarea rambursată de CE este de 85 mil. €, adică o rată de absorbție de 17,78% (FC) din 478,72 mil. euro contribuție UE (în creștere față de 9% în 2018). În anul 2019 a fost contractat un proiect "Modernizarea infrastructurii hardware și software a Platformei Comune TETRA" care are ca obiectiv creșterea capacității de răspuns și a managementului informației geospațiale (alocare și planificare resurse, zone de responsabilitate, informația de localizare a evenimentelor) a Sistemului National Unic pentru Apelul de Urgență, în ansamblul eforturilor naționale la solicitările cetățenilor aflați în situații de urgență în orice punct de pe teritoriul național. Din cele 4 proiecte contractate în cadrul OS 5.1, cele 2 proiecte finalizate au un progres fizic de peste 95%, iar din cele 5 proiecte contractate în cadrul OS 5.2, 2 au fost finalizate, 1 are progres fizic de 99% iar 2 sunt la începutul implementării.

AP6 Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon

În anul 2019 rata de contractare este de 12,99% din alocarea totală de 232,15 mil € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 30,14 mil € a celor 21 de contracte de finanțare semnate, în creștere cu 4,56 mil. € față de 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 4,60 mil € (1,98% din alocarea axei), iar valoarea rambursată de CE este 3,42 mil. €, adică o rată de absorbție de 1,74% (FEDR) din 197,32 mil. € contribuție UE. Pentru 10 din cele 21 contracte de finanțare semnate s-a finalizat perioada de implementare. Progresul redus și a neatingerii indicatorilor de performanță au drept cauze complexitatea regulilor de ajutor de stat și quantumul redus al sprijinului acordat, făcând neatractive investițiile pentru solicitanții de finanțare. În baza confirmării primite din partea DG Competition, că investițiile UAT-urilor în capacități de producere a energiei din resurse regenerabile pentru consum propriu nu intră sub incidența ajutorului de stat, apelul aferent OS6.1 - Creșterea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) va fi relansat în trim I 2020. În plus, procesul de pregătire a proiectelor este susținut cu asistență BEI/PASSA și Jaspers, flexibilizarea ghidurilor solicitantului precum și analiza periodică de către AM și Beneficiari a activității Antreprenorilor, în special în cazul proiectelor cu un nivel redus al progresului fizic.

AP7 Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate

În anul 2019 rata de contractare este de 112,56% din alocarea totală de 105,76 mil. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile de 119,05 mil. € a celor 6 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 53,39 mil. € față de 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 31,86 mil. € (30,12% din alocarea OS 7.1), iar valoarea rambursată de CE este de 23,86 mil. €, adică o rată de absorbție de 26,54% (FEDR), în creștere față de 2018. Proiectul Oradea etapa II este

finalizat și 5 sunt în implementare: Termoficare Iași, etapa II, la 72% și 4 proiecte (Vâlcea etapa II, Focșani, Timișoara etapa II și Oradea etapa III) sunt la începutul implementării. Prin Decizia C(2019)6260 din 26.08.2019, CE a confirmat îndeplinirea obiectivului intermediar de performanță pentru AP 7/OS7.1-FEDR. În ceea ce privește AP 7/OS7.2 - FC, deși pentru proiectul major de termoficare în Municipiul București a fost redusă, de la 500 km la 200 km, ținta pentru 2023 privind lungimea rețelei termice reabilitate, nu s-au atins indicatorii de performanță din cauza întâzierii în pregătirea și aprobarea acestuia, fiind necesară notificarea CE pe ajutor de stat, în funcție de care AM POIM estimează transmiterea proiectului la CE în prima jumătate a anului 2020.

AP8 Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale

În anul 2019 rata de contractare este de 97,34% din alocarea totală de 80,03 mil. € (UE și CN, inclusiv RP) corespunzând valorii eligibile totale de 77,89 mil. € a celor 2 contracte de finanțare semnate, în creștere cu 31,86 mil. € față de 2018. Valoarea cheltuielilor eligibile certificate și declarate la CE este de 1,90 mil. Euro (3,45% din alocarea axei), dar nu s-au realizat rambursări CE în 2019, rata de absorbție fiind 0%. În pofida performanțelor slabe ale axei prioritare din perspectiva gradului de întâziere în pregătirea și aprobarea proiectelor, tipul de investiții prevăzut se poate încadra în perioada de eligibilitate a POIM, asigurând atât îndeplinirea indicatorilor financiari, cât și a indicatorilor de realizare imediată și contribuția la indicatorii de rezultat prevăzuți în program. Nealocarea rezervei de performanță nu este de natură a afecta implementarea axei în continuare.

Probleme semnificative întâlnite în punerea în aplicare a proiectelor și măsurile luate pentru remedierea lor:

În anul 2019 evoluția POIM a fost afectată de o serie de probleme cu caracter sectorial sau orizontal, pentru soluționarea cărora autoritățile române au identificat și au aplicat măsurile necesare de redresare/diminuare a impactului negativ și de recuperare a decalajelor constatate.

Astfel, din perspectiva progresului la nivel de sector, s-a constatat o performanță mult sub media programului, atât din punctul de vedere al contractării, cât și al absorbției, la nivelul Axei prioritare 4 - Biodiversitate (contractare 44,38%, absorbție 8,71%) și al Axei prioritare 6 - Energie regenerabilă (contractare 12,99%, absorbție 1,74%). Pentru deblocarea acestor sectoare s-au întreprins următoarele măsuri:

- Adoptarea Legii nr. 220 din 15 noiembrie 2019 privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul mediului prin care se stabilește încheierea unor acorduri de parteneriate între Agenția Națională pentru Aree Protejate și solicitanții de finanțare în cadrul POIM;
- Clarificări ale autorităților române cu DG Competition, care confirmă faptul că investițiile UAT-urilor în capacități de producere a energiei din resurse regenerabile pentru consum propriu nu intra sub incidența ajutorului de stat. În baza acestei confirmări a fost stabilită relansarea apelului pentru OS 6.1. Creșterea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal) în 2020.

La nivel orizontal, în cadrul POIM s-au înregistrat blocaje și întâzieri atât în etapa de pregătire a proiectelor, cât și în procesul de achiziție și de implementare a contractelor de lucrări, având în vedere complexitatea investițiilor promovate și numărul mare de instituții implicate.

Întâzieri în pregătirea proiectelor, măsuri luate pentru remediere:

Pentru a debloca procesul de pregătire a proiectelor POIM în sectorul de apă uzată au fost întreprinse următoarele acțiuni:

- Evaluarea de către Autoritatea de Audit a modalității de stabilire a ratei forfetare pentru proiectele de apă și apă uzată POIM și transmiterea acestei evaluări și a mecanismului propus la Comisia Europeană
- Adoptarea HG nr. 813/2019 pentru modificarea pct. 3.5 din Metodologia de analiză cost-beneficiu pentru investițiile în infrastructura de apă (aprobată prin HG 677/2017)

- Adoptarea OUG nr. 80/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul fondurilor europene, prin care se alocă finanțare de la bugetul de stat (cu recuperare ulterioară) pentru suportarea cheltuielilor aferente ratei forfetare.
- Elaborarea unei noi Metodologii de optimizare a costurilor de conformare DEAUU și de redefinire a aglomerărilor peste 2000 l.e. în cadrul unui proiect de asistență tehnică derulat de MMAP cu Banca Mondială.

În ceea ce privește stimularea pregătirii proiectelor în sectorul de deșeuri, au fost întreprinse următoarele măsuri:

- A fost emis Ordinul nr. 140/2019 privind Metodologia de elaborare a PJGD, prin care se asigură preluarea noilor ținte de conformare stabilite prin pachetul UE vizând economia circulară în planurile județene și noile proiectele de investiții,
- A fost realizată, cu sprijinul BEI, o analiză detaliată a necesarului de investiții suplimentare la nivelul fiecărui sistem de management integrat al deșeurilor.

În sectoarele de transport și riscuri, a fost furnizată, de asemenea, asistență tehnică BEI pentru a se accelera procesul de pregătire a aplicațiilor de finanțare (Podul Brăila, autostrada A3, poduri feroviare, IGSU etc).

Întârzieri și probleme în procesul de achiziție

Conform ultimului Raport ANAP privind indicatorii de monitorizare a eficienței procedurilor de achiziție publică (30 septembrie 2019), în România, criteriul de atribuire utilizat în cea mai mare proporție (85,22% din numărul contractelor atribuite în 2018) este criteriul ”prețul cel mai scăzut”, iar intensitatea concurenței este destul de limitată (2 oferte în medie pentru un contract de servicii, 3 oferte în medie pentru un contract de lucrări). Astfel, blocajele și întârzierile din procesul de achiziție din cadrul POIM reflectă, în realitate, o serie de probleme sistemice care trebuie abordate la nivel național.

Măsuri luate pentru remediere:

Pentru a reduce impactul negativ al întârzierilor și blocajelor din achiziții asupra portofoliului POIM, au fost întreprinse măsuri de sprijin a beneficiarilor/autorităților contractante, cu asistență tehnică PASSA /BEI, finanțată din POAT 2014-2020, prin:

- Organizarea de sesiuni de instruire dedicate,
- Sprijin în evaluare (ex. Autoritatea de Reformă Feroviară)
- Sprijin în evaluarea revendicărilor și modificărilor de contract.

Totodată, MFE a emis Ordine/Instrucțiuni care vin în sprijinul Beneficiarilor în contractare și în implementarea proiectelor:

- Ordinul MFE 884/2019 și 1243/2019 pentru aprobarea Instrucțiunii privind Metodologia de ajustare a prețului contractului de lucrări, proiectare sau de supervizare;
- Circulara DGPEIM nr. 60508/07.08.2019 privind accelerarea implementării proiectelor prin lansarea procedurilor de achiziții publice cu folosirea „clauzei suspensive”.

Întârzieri și blocaje în implementarea proiectelor

Întârzierile în derularea contractelor de lucrări din 2019 au fost în general generate de deficiențele din etapa de achiziție precum și de capacitatea redusă a pieței de construcții (inclusiv consultanță de specialitate) și, în egală măsură, de blocaje instituționale (întârzieri în obținere avize/autorizații, exproprieri incomplete etc.).

Măsuri luate pentru remediere:

Pentru soluționarea acestora au fost promovate următoarele acțiuni:

- Ordin nr. 884/14.05.2019 pentru aprobarea Metodologiei de ajustare a prețului contractului de lucrări, proiectare sau de supervizare, din cadrul proiectelor POIM, conform OUG nr. 114/2018

- Realizarea unui „BLUEBOOK” - Ghid de bune practici în domeniul pregătirii și implementării proiectelor de infrastructură de transport
- Elaborarea, cu sprijin BERD, a Strategiei vizând consolidarea sectorului de apă și apă uzată pentru realizarea investițiilor de conformare.

Promovarea, cu sprijin BEI, a măsurilor necesare pentru optimizarea mecanismelor financiare și instituționale aferente sectorului de deșeuri.